

AUTEURS

AANLEIDING

Metropolitane regio's hebben vaak economische en sociale relaties met de aangrenzende suburbane en peri-urbane regio's, die over en dwars door administratieve grenzen heengaan. Daarmee lopen metropolitane ruimtelijke politiek en beleid vaak achter bij de complexe uitdagingen van deze metropolitane regio's. Door een tiental metropolitane regio's in Europa verder op dit thema te onderzoeken en onderling te vergelijken, wil dit project de 'juiste' ruimtelijke en administratieve schaal aanduiden waarop probleem-eigenaren meer effectief met de ruimtelijke, economische, sociale en mobiliteit vraagstukken kunnen omgaan.

DOELSTELLING

SPIMA is gefocust op de vergelijking van de volgende 10 grootstedelijke gebieden: Wenen, Praag, Brno, Zurich, Brussel, Oslo e.o., Turijn, Terrassa, Lille en Lyon. Voor deze gebieden is SPIMA gefocust op de volgende zeven doelstellingen:

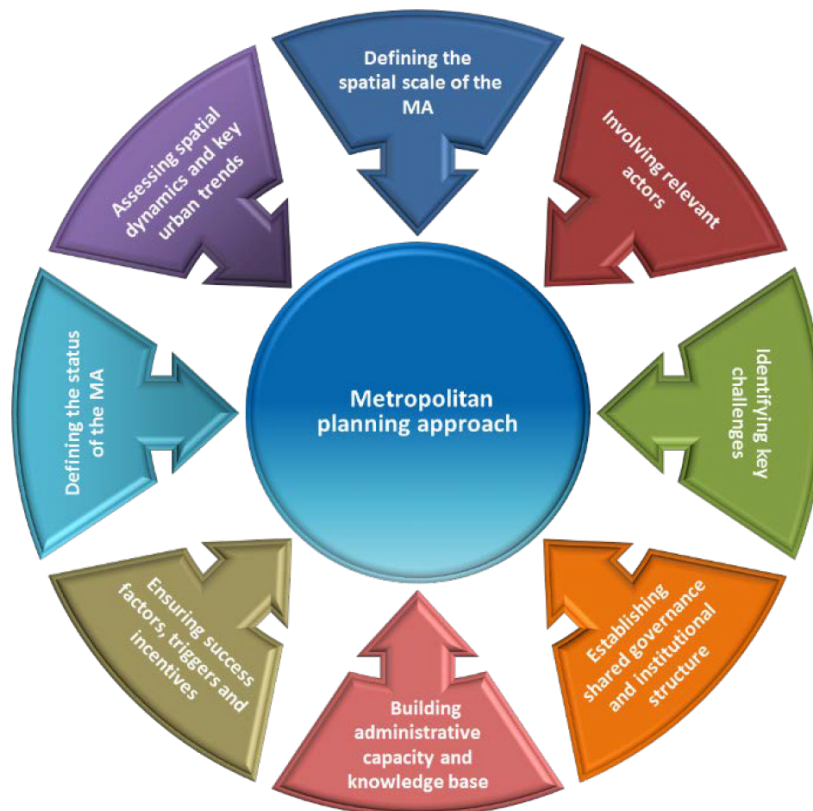
- × Een definitie voor afbakening van de grenzen van deze metropolitane regio's;
- × aanduiding van de belangrijkste sociaal-economische en ruimtelijke trends hiertoe;
- × aanduiding van de trends in het bestuur en de institutionele kaders in de regio's;
- × bepaling van de discrepanties en/of voorwaarden/instrumenten voor verbetering;
- × een verdere typering van de betrokken metropolitane regio's;
- × aanduiding van de succesfactoren voor een dergelijk planning proces;
- × richtlijnen voor de uitvoering van een coherente metropolitane politiek.

BELANGRIJKSTE CONCLUSIES

- × Er is geen eenduidige definitie om de afbakening van de regio's te maken. Telkens is maatwerk nodig, waarbij een afweging tussen Functionele Stedelijke Gebieden, Metropolitane Ontwikkelingsgebieden en Lokale Administratieve Eenheden aan de orde is.
- × Alhoewel er ook grote verschillen zijn, zijn er in alle regio's zowel verdichting als suburbanisatie trends waarneembaar. Dit legt in alle regio's een extra druk op een uitbreiding/optimalisering van de transportinfrastructuur.

- × Er zijn grote verschillen in de aantallen administratieve eenheden tussen de 10 onderzochte metropolitane gebieden. In alle gevallen zijn ze echter vaak ontoereikend om deze uitdagingen aan te gaan.
- × Door de stakeholders worden doorgaans de volgende strategieën/bottlenecks voor een verantwoorde metropolitane beleid genoemd: een efficiënte transport infrastructuur, multi-level samenwerking, gedeelde visie en strategische plannen, oplossing van het verkeersinfarct en politieke terughoudendheid om zich met metropolitane kwesties bezig te houden.
- × Er zijn twee categorieën van de onderzochte metropolitane regio's te maken: Type A naar ruimtelijke karakteristieken en Type B naar institutionele karakteristieken. Voor beide worden echter telkens weer de coördinatie en collaboratieve instrumenten als de belangrijkste gezien, de strategische en structurele als de tweede, en de procedurele/financiële instrumenten als de minst belangrijke.
- × Sleutelissues voor verbetering zijn talrijk, maar kunnen geconcretiseerd worden in de volgende maatregelen: koppelen van top-down incentives met bottom-up samenwerking, multi-level administratieve samenwerking, betrokkenheid van een bredere groep van stakeholders, transparantie, werken met een (minimum) winst/voordeel voor allen, politiek commitment, politiek leiderschap, gemeenschappelijke bepaling van de regels van het spel en gemeenschappelijke fondswerving en agentschappen.
- × De elementen voor een verbeterde metropolitane planning worden samengevat in acht actie arena's (zie figuur 1): bepaling van de relevante ruimtelijke schaal, betrokkenheid van relevante actoren, bepaling van de sleuteluitdagingen, realisatie van gemeenschappelijke organisatiestructuur, opbouw van relevante administratieve en kenniscapaciteit, zekerstelling van succesfactoren, karakterisering van de metropolitane regio en bepaling van ruimtelijke dynamiek en sleuteltrends.

Figure 1. Metropolitan planning approach in eight action areas

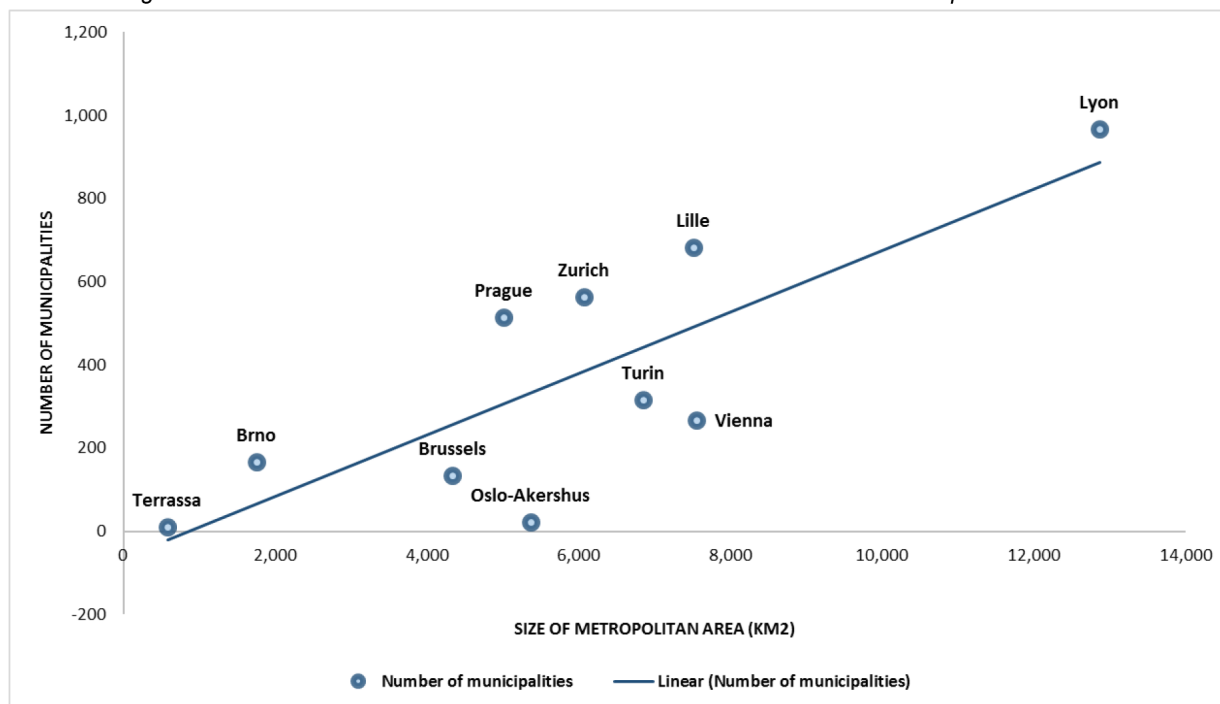
ALGEMENE AANBEVELINGEN

- × Een gecoördineerde ruimtelijke planning over verschillende schaalniveau's is nodig om de actuele metropolitane uitdagingen te kunnen tackelen;
- × daartoe is zowel verticale interactie nodig tussen bestuurslagen, als horizontale interactie tussen verschillende politieke departementen en sectoren;
- × de voorgestelde metropolitane planning (zie 7) passend maken op de functionele en morfologische karakteristieken van de metropolitane regio;
- × dit vraagt om verschillende foci in strategische, wettelijke en collaboratieve planning over de acht actiearena's;
- × een mix van instrumenten is nodig om dat waar te maken; de meest belangrijkste hebben betrekking op het instellen van gemeenschappelijke organisaties daartoe;
- × inzetten op het gemeenschappelijk besef en erkenning van de metropolitane uitdagingen als zodanig is de belangrijkste trigger voor samenwerking;
- × een EU-metropolitane agenda en fondsvorming is nodig om de implementatie van de metropolitane planning mogelijk te maken.

BELANGRIJKSTE FIGUUR

De meest opmerkelijke figuur uit het rapport is wellicht figuur 5.1, waaruit zou blijken dat de metropolitane regio Brussel, in vergelijking tot de andere onderzochte regio's en hun omvang, onder de mediaan van aantallen betrokken administraties valt.

Figure 5.1: Relation between the size of the MDAs and the number of municipalities

Source: authors, based on delineation of the MDA

DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN VOOR BELGIË

- × Het rapport blijft veel te abstract en algemeen om daadwerkelijk vertaald te kunnen worden in concrete acties voor een gezamenlijk beleid voor de grootstedelijk gebieden van Brussel en Lille.
- × Daarenboven, daar waar het gaat om voorgestelde metropolitane acties, bijv. verbeteringen aan de grensoverschrijdende transportinfrastructuur, wordt dit deels (en mogelijk voor sommigen nog niet voldoende) al gedaan: zie GEN-netwerk.

Aanbevelingen voor het grootstedelijk gebied Brussel

- × Recente inspanningen van de gewesten hebben geleid tot een beter begrip van de huidige stedelijke trends achter de grootstedelijke ontwikkeling van Brussel. Er wordt gewerkt aan het opbouwen van specifieke kenniscapaciteit om uitdagingen op het gebied van grootstedelijke ontwikkeling aan te pakken.
- × De gewesten zijn betrokken bij de vorming van de Brusselse metropool. Er is een consensus-opbouwproces gestart met betrekking tot de rol van de gemeenschap, haar thematische werkingsfeer en status.
- × Er zijn meer inspanningen nodig om een gedeeld bestuur te ontwikkelen tussen de gewesten en gemeenten.
- × De formalisatiestatus van het grootstedelijk gebied moet verder worden bepaald door de gewesten.
- × Het creëren van randvoorwaarden voor langdurige samenwerking op intergewestelijk niveau is de volgende stap, waarbij de nadruk ligt op het verkrijgen van politieke betrokkenheid van de gewesten en het versterken van hun proactieve rol bij strategische planning.
- × Het opstarten van bottom up initiatieven tussen de gewesten kan zeer bevorderlijk zijn voor het vergroten van het bewustzijn en de erkenning van de gemeenschappelijke voordelen van de belangrijkste actoren.
- × De belangrijkste beleidsinterventies omvatten:
 - het bevorderen van de samenwerking tussen de gewesten;
 - het opzetten van een duidelijk coördinatieproces en
 - het ontwikkelen van een intergewestelijk institutioneel kader voor grootstedelijke planning.

Aanbevelingen voor het grootstedelijk gebied Lille

- × Op basis van het huidige strategische planningskader zijn verschillende actieplannen aan de gang. Er is een goed begrip bereikt over de belangrijkste metropolitane uitdagingen en trends in stedelijke ontwikkeling.
- × Er zijn nog steeds inspanningen nodig om de bestuurlijke capaciteit en de bevoegdheden van de lokale autoriteiten te versterken bij het handhaven van een samenwerkingsproces.
- × De huidige implementatiekloof tussen de bestaande strategische plannen en de ruimtelijke plannen van de afzonderlijke gemeenten moet worden overbrugd.
- × De grensoverschrijdende aspecten moeten worden ingebed in het huidige strategische planningsproces.
- × Betrekken van relevante actoren uit de particuliere en de niet-gouvernementele sector moet worden versterkt om een betere erkenning van de wederzijdse voordelen te bevorderen.
- × Er moet een systeem van gedeeld bestuur worden ontwikkeld op grensoverschrijdende schaal en tussen de Metropolitan autoriteiten en de regio.
- × De meest relevante beleidsinterventies omvatten:
 - de oprichting van een coördinatiekader met duidelijke verdeling van planningsbevoegdheden tussen regionale structuren en de intercommunale samenwerkingsorganen ("verticale" samenwerking) en
 - de vergemakkelijking van het samenwerkingsproces tussen de intercommunale samenwerkingsorganen met planningscompetenties ("horizontale" samenwerking).